

Odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania dot. realizacji projektów w ramach konkursu pt. *Wsparcie tworzenia centrów usług społecznych i rozwój dostarczanych przez nie usług wdrażanego w ramach Działania 2.8 Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020*

1) Czy istnieje możliwość wydłużenia realizacji projektu, np. do końca 2023 r. i czy jest to możliwe wyłącznie z własnych oszczędności - czy może Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej (MRiPS), posiada oszczędności w ramach których możliwe jest wnioskowanie o dodatkowe środki na wydłużenie realizacji pilotażu? Jest to kluczowa kwestia do utrzymania katalogu dostępnych usług społecznych przed nową perspektywą finansową. Zgodnie z Wytycznymi kwalifikowalności, końcową datą kwalifikowalności wydatków jest 31.12.2023 r. (rozporządzenie Parlamentu i Rady nr 1303/2013). Do tego czasu, Beneficjenci mogą ponosić wydatki w ramach projektu.

W tym czasie powinno nastąpić:

- przedłożenie Radzie Programowej pakietu 6 produktów powstałych w wyniku testowania rozwiązania modelowego oraz jego zatwierdzenie (zgodnie z Regulaminem konkursu),
- złożenie, w tym również rozliczenie końcowego wniosku o płatność.

Tym samym okres realizacji projektu mógłby ulec wydłużeniu maksymalnie do października 2023 r.

W uzasadnionych i jednostkowych przypadkach, IP będzie rozważać możliwość wydłużenia terminu zakończenia realizacji projektu.

Na ten moment IP nie dysponuje wolnymi środkami, które mogłyby zwiększyć wartość projektów realizowanych w ramach Działania 2.8 POWER. Ewentualne wydłużenie okresu realizacji projektu powinno zostać sfinansowane z oszczędności wygenerowanych w ramach projektu.

2) Czy z oszczędności projektowych można sfinansować:

- Zlecenie opracowania pakietu produktów powstałych w wyniku testowania Modelu CUS;
- Aktualizacji diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej;
- Ewaluacji Programu Usług Społecznych;
- Ekspertów, np. ds. usług społecznych, OSŁ, monitorowania, obsługi prawnej, itp.

- Szkolenia dla kadry CUS, związane ze zmianą społeczną;
- Wzrost wynagrodzenia KIPUS, OSL, Dyrektor/Organizator Usług Społecznych związanych ze zmianą płac w CUS oraz wzrostem wynagrodzeń min. na poziomie krajowym?

Oszczędności w ramach projektów, co do zasady, powinny być przeznaczone na rozwój nowych usług społecznych, ewentualnie zwiększenie ich wolumenu.

IP będzie rozpatrywać zmiany indywidualnie, po przedstawieniu szczegółowego uzasadnienia, którego podstawą jest wykonana diagnoza potrzeb i potencjału społeczności lokalnej oraz wyniki monitorowania realizacji świadczonych usług społecznych.

Istnieje możliwość zwiększenia wynagrodzenia personelu, jeśli wynika to ze zmian prawa krajowego lub indywidualnych regulaminów wynagrodzeń.

3) W związku z rozbieżnościami interpretacyjnymi w zakresie usług społecznych o charakterze zdrowotnym,, np. pielęgniarka, położna, fizjoterapeuta czy ewentualnie w kolejnych Programach Usług Społecznych mogą być te usługi ujęte w katalogu usług społecznych jako zwiększenie ich dostępności dla mieszkańców, pomimo iż są dostępne w ramach NFZ, czy wyłącznie usługi zdrowotne mają być określane jako usługi profilaktyczne? Jakie rodzaje usług społecznych mogą wchodzić do zakresu promocji i ochrony zdrowia, a jakie nie powinny?

Działania z zakresu promocji i ochrony zdrowia są usługami społecznymi w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy o CUS, a ponadto, wpisują się w zakres interwencji EFS. Co oznacza, że finansowanie usług zdrowotnych i/lub zwiększanie ich wolumenu jest kwalifikowalne w projekcie.

Jednocześnie w ramach projektu można finansować wyłącznie usługi, które nie są finansowane z innych programów, a ich realizacja jest zgodna z przepisami obowiązującymi w danym obszarze (art. 2 ust. 2 ustawy o CUS).

Należy podkreślić, że usługi społeczne muszą być świadczone przez osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje, jeżeli wymogi w tym zakresie wynikają z przepisów odrębnych (art. 2 ust. 3 ustawy o CUS).

- 4) Czy wprowadzenie nowych usług społecznych dostępnych na terenie gminy powinno być wprowadzane nowym Programem Usług Społecznych, czy jego aktualizacją? Czy do aktualizacji będą potrzebne konsultacje?

Diagnoza stanowi podstawę do opracowania programów usług społecznych gminy.

Diagnoza jest sporządzana raz na pięć lat, z możliwością jej aktualizacji, natomiast programy usług społecznych są przyjmowane stosownie do możliwości finansowych gminy i innych uwarunkowań w dowolnym momencie i mogą obejmować różne elementy zdiagnozowanych potrzeb mieszkańców i potencjałów usługowych lokalnego środowiska.

Istotne jest konsultowanie wyników diagnozy z mieszkańcami oraz reprezentującymi ich organizacjami.

Aktualizacja/nowy programu usług społecznych powinien być poprzedzony aktualizacją diagnozy i skonsultowany ze społecznością lokalną, niemniej należy postępować zgodnie z obowiązującymi regulacjami w jednostce.

- 5) Czy chęć wprowadzenia nowych usług społecznych, które nie zostały wskazane w wynikach przeprowadzonej diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej będzie powodowało konieczność aktualizacji diagnozy? Czy nowe usługi społeczne mogą być wprowadzone na podstawie wyników monitoringu i aktualizacji Planu Wdrażania?

Jw. Ponadto, zgodnie z założeniami konkursu, wnioski z monitoringu testowania CUS powinny zostać wykorzystane do aktualizacji Planu Wdrażania CUS – produkt projektu.

- 6) W zakresie trwałości projektu jak będzie liczona liczba miejsc świadczenia usług społecznych – co oznacza zapis „trwałości tworzonych miejsc świadczenia usług”?

Liczba miejsc świadczenia usług oznacza liczbę nowych usług społecznych, których gmina do tej pory nie świadczyła albo zwiększenie wolumenu dotąd świadczonych usług.

- 7) Czy można ogłosić konkurs ofert, zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, na podstawie Programu Usług Społecznych, czy konieczne są zapisy w tym zakresie w rocznym Programie Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi?

Konkurs ofert, zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, należy ogłosić na podstawie Programu Usług Społecznych. Ponadto, w Programie Współpracy

z Organizacjami Pozarządowymi należy dokonać korekty zapisów dotyczących finansowania usług na podstawie PUS, który musi być przyjęty w drodze uchwały Rady Gminy/Rady Miasta.

8) Jak powinna przebiegać standaryzacja usług społecznych? Czy standardy świadczenia usług społecznych powinny być ustalone przez CUS we współpracy z usługodawcami i w którym momencie przekształcenia CUS powinny zostać wprowadzone ?

Do zadań centrum należy m.in. opracowywanie standardów jakości usług społecznych określonych w Programie Usług Społecznych, w przypadku braku określenia tych standardów w obowiązujących przepisach, oraz ich wdrażanie (art. 13 ust. 1 pkt 7 ustawy o CUS). Programy Usług Społecznych, określające usługi społeczne uregulowane w przepisach odrębnych nie mogą uchybiać tym przepisom, w szczególności standardom ich świadczenia (art. 5 ust. 4 pkt 1 ppkt a).

Innymi słowy, w przypadku braku określenia tych standardów w obowiązujących przepisach, standardy świadczenia usług powinny zostać określone w PUS.

Zatem jeśli mają być określone w PUS, to mogą zostać ustalone przez CUS we współpracy jedynie z potencjalnymi usługodawcami. Ustalanie/tworzenie standardu usługi społecznej, po wyborze usługodawcy, jest niedopuszczalne. Zapisy dot. standardu świadczenia usługi powinny zostać określone w opisie przedmiotu zamówienia/realizacji zadania publicznego.

9) W jakim terminie przed zakończeniem realizacji projektu należy przedłożyć Radzie Programowej pakiet produktów powstałych w wyniku testowania?

Zgodnie z Regulaminem konkursu w ramach kamienia milowego nr 4 zostanie przeprowadzony przegląd działań projektu. W oparciu o wyniki przeglądu, zostaną wypracowane wnioski z realizacji Planu Wdrażania CUS i przedłożony Radzie Programowej pakiet produktów powstałych w wyniku testowania rozwiązania modelowego.

Przedłożenie produktów Radzie Programowej projektu obejmuje 4 Kamień milowy, rekomendujemy jak najwcześniejsze przedłożenie radzie pakietu w celu weryfikacji przez członków i ich zatwierdzenie. IP zwraca uwagę, że w ramach konkursu jest realizowanych 41 projektów, których okres realizacji kończy się z reguły w III i IV kw. 2023 r. Zatem pakiet powinien zostać przesłany do IP w systemie SL2014 w okresie min. 4 tyg. przed terminem

zakończenia okresu realizacji projektu, tak, aby możliwe było przedłożenie pakietu produktów Radzie Programowej i jego ewentualna korekta.

10) Zgodnie z regulaminem konkursu w Programie Usług Społecznych opracowanym na potrzeby projektu, Wwnioskodawca zobowiązuje się do kontynuacji działania CUS i utrzymania oferty usług społecznych w okresie co najmniej 3 lat od zakończenia realizacji projektu. Liczba miejsc świadczenia usług społecznych może ulec zmniejszeniu w okresie trwałości tylko, gdy wynika to z analizy potrzeb mieszkańców. Czy należy to rozumieć jako konieczność aktualizacji diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej? I w związku z koniecznością zachowania trwałości w zakresie usług społecznych czy mają one być finansowane ze środków własnych gminy czy mogą być finansowane z innych źródeł, np. potencjalnie Regionalnych Programów Operacyjnych? Jest to bardzo ważne z punktu widzenia finansów gminy i rosnących kosztów usług społecznych.

W Regulaminie konkursu założono kryterium dostępu: Wnioskodawca, w programie usług społecznych opracowanym na potrzeby projektu, zobowiązuje się do kontynuacji działania CUS i utrzymania oferty usług społecznych w okresie co najmniej 3 lat od zakończenia realizacji projektu. Liczba miejsc świadczenia usług społecznych może ulec zmniejszeniu w okresie trwałości tylko, gdy wynika to z analizy potrzeb mieszkańców.

Zmniejszenie liczby nowych usług/wolumenu w okresie trwałości musi wynikać z analizy potrzeb mieszkańców, konieczna jest więc aktualizacja diagnozy potrzeb i potencjału społeczności lokalnej.

Zobowiązanie do zachowania trwałości projektu/rezultatów zostało ujęte w umowie o dofinansowanie projektów, zgodnie z którym Beneficjent po okresie realizacji Projektu jest zobowiązany do przedkładania do Instytucji Pośredniczącej dokumentów potwierdzających zachowanie trwałości Projektu lub rezultatów. Zakres ww. dokumentów, częstotliwość ich przedkładania oraz termin ich przekazywania do IP zostaną przez nią określone nie później niż na miesiąc przed zakończeniem realizacji Projektu.

Świadczenie usług społecznych, po zakończeniu okresu realizacji projektu z Działania 2.8 PO WER, może być finansowane z różnych źródeł, w tym środków własnych gminy, innych programów rządowych czy unijnych.

11) Czy oferta usług społecznych ma zostać utrzymana bezpośrednio po zakończeniu realizacji projektu pilotażowego, czy dopuszczalne jest kontynuowanie po okresie, np. kilku miesięcy przeznaczonych na uchwalenie kolejnego Programu Usług Społecznych i przeprowadzenie procesu kontraktacji w trybie PZP?

Z założenia wdrożone rozwiązania powinny w sposób trwały wspierać objęte wsparciem w ramach projektu grupy mieszkańców, jak również poszerzać zakres swego działania o osoby nieobjęte dotychczas działaniem OPS.

Przetestowane i wdrożone w projektach rozwiązania staną się dobrymi praktykami dla kolejnych jednostek samorządu terytorialnego chcących wdrażać CUS.

Zasadnym zatem jest utrzymanie działania CUS w długim okresie czasu.

W wielu przypadkach wsparcie to jest długoterminowe, więc przerwanie jego świadczenia będzie negatywnie wpływać na odbiorców działań CUS, dlatego zasadne jest zagwarantowanie kontynuacji ww. działań we wskazanym okresie.

Okres trwałości liczymy jako co najmniej 3 lata bezpośrednio po zakończeniu realizacji projektu, co oznacza, że oferta usług społecznych ma zostać utrzymana bezpośrednio po zakończeniu realizacji projektu pilotażowego.

Niemniej jednak w sytuacji zakończenia realizacji umowy na świadczenie konkretnych usług możliwe jest wstrzymanie czasowe realizacji danych usług do momentu wyłonienia kolejnego wykonawcy i zawarcia z nim umowy na świadczenie usług. Ten proces powinien przebiegać bez zbędnej zwłoki.

12) Czy planowane są środki UE lub krajowe z budżetu państwa na wsparcie istniejących CUS po zakończeniu pilotażu?

Zapisy Programu FERS podlegają obecnie negocjacjiom z KE, jednakże nie jest planowane wsparcie bezpośrednie na poziomie krajowym.

Wsparcie istniejących CUS jako dofinansowanie usług dla mieszkańców możliwe jest w ramach programów regionalnych, niemniej szczegóły takiego wsparcia określone są na poziomie poszczególnych województw z uwagi na pełnienie funkcji Instytucji Zarządzających.